

A MAGYAR VÁLLALATOK ISMERIK ÉS REÁLISAN ÍTÉLIK MEG A KLÍMACÉLOKAT

SZÁZADVÉG

SZÁZADVÉG GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

2021

Az Európai Unió vezetése 2019-ben fogadta el új, *Tiszta energia minden európainak* című szabályozási csomagját, aminek fókuszába az energiaszektor dekarbonizációja került. A közösség ambiciózus kibocsátáscsökkentési céljainak elérésében kulcsszerepük lesz a vállalatoknak, így a tagországok szakpolitikai érdeke megismerni a területükön működő gazdasági társaságok éghajlatvédelemmel összefüggő törekvéseit. A Századvég egy 2020-as kutatás keretében mérte föl a magyar vállalatok klímatudatossággal, karbonsemlegességgel és energiahatékonysággal kapcsolatos általános attitűdjét, valamint terveit.

Módszertan: A felméréshez telefonos kérdőíves adatfelvételt végeztünk 2020 júniusában. Az adatfelvételre két külön célcsoportban került sor. Egyrészt felkerestük valamennyi, az ETS rendszer (Emission Trading System: az Európai Unió Kibocsátás-kereskedelmi Rendszere) hatálya alá tartozó „nagykibocsátó” céget. Közülük a végső mintába 42 válaszadó került. Másrészt, az ETS rendszerben nem szereplő vállalatok körében véletlenszerűen kiválasztott 1007 „kiskibocsátó” gazdasági társasággal készítettünk interjút. A „kiskibocsátók” körében vett minta tevékenység és foglalkoztatottak száma szerint reprezentatív Magyarországra vetítve.

Magyarország, a Nemzeti Energia- és Klímatervében (NEKT) kitűzött célja alapján, 2030-ig legalább 40 százalékkal fogja csökkenteni (1990-hez képest) üvegházhatású gázkibocsátását. Az Országgyűlés 2020-ban törvénybe iktatta, hogy hazánknek 2050-re karbonsemlegessé kell válnia, azaz a területén kibocsátott és elnyelt szén-dioxid mennyiségének egyensúlyba kell kerülnie. Az ambiciózus célkitűzések elérésének elengedhetetlenül fontos feltétele a vállalatok energiahatékonyságának növekedése, valamint a termelési folyamatok dekarbonizációja. Ahhoz, hogy a kormányzat a lehető leghatékonyabb szakpolitikai intézkedéseket alkothassa meg, érdemes minél mélyebben feltárni a vállalatok ismereteit és hozzáállását a nemzeti klímapolitikai törekvésekkel kapcsolatban.

Jelen kutatási beszámoló egy nagymintás vállalati felmérés eredményei alapján ismerteti a társaságok éghajlatvédelmi attitűdjét, múltbeli és tervezett beruházásokkal kapcsolatos vélekedéseit, valamint dekarbonizációs hajtóerőit.

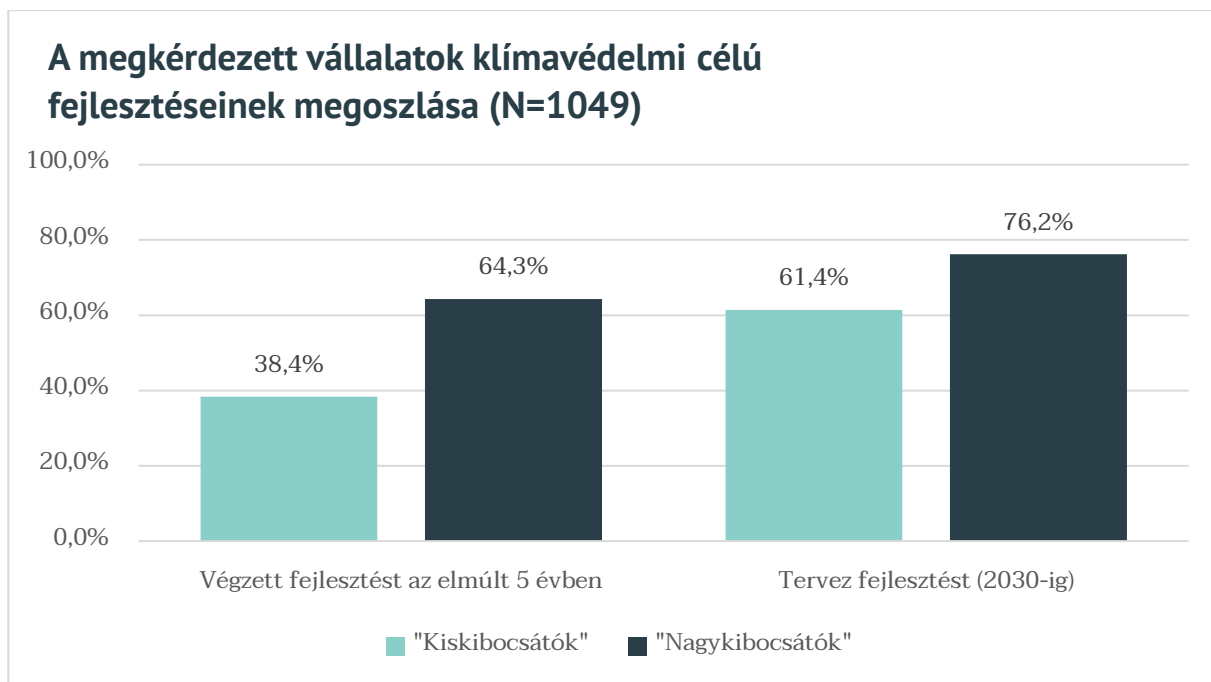
Szigorú, de hatékony – így jellemezték az állami irányelveket a vállalatok

A megkérdezett cégeknek pozitív a hozzáállása az előbb felsorolt állami irányelvekhez, majdnem kétharmaduk ismerte is ezeket. A nagyobb árbevételű, több főt foglalkoztató és több energiát használó vállalatokra ez még nagyobb arányban (több mint 70 százalék) volt igaz. Emellett ezek a cégek nagyobb arányban foglalkoztak már – beruházásaik, fejlesztéseik és beszerzéseik végrehajtása és tervezése során – a klímavédelmi célokat érintő témákkal (karbonsemlegesség, energiahatékonyság, megújuló erőforrások), mint a kisebb szereplők. A nagyobb árbevételű, több főt foglalkoztató vállalatok sűrűbben követtek nemzetközi híreket, írásokat az esetleges új irányelvekről és szabályozási feladatokról (több mint 60 százalékuk). **A nagyobb árbevételű, több főt foglalkoztató társaságok szigorúnak, de egyben hatékornak látták a felsorolt állami irányelveket.**

A társaságok, a saját maguktól 2030-ig elvárt klímavédelmi célszámok teljesítése tekintetében nem voltak ambiciózusabbak az irányelvekben meghatározotknál. Az ambiciózusság mértékét különböző területeken vizsgáltuk. **Átlagosan a válaszadók több mint 60 százaléka a termelési folyamatok (technológiai jellegű fejlesztések) vagy a teljes működés átalakításában (infrastrukturális alapú beruházások, megújuló energiaforrás beépítése) látták a megoldást.** Úgy vélték, hogy túlmutat a vállalat belső működésén a karbonsemlegességi célok és irányelvek teljesítése, de ha el kell kezdeni az átalakulást, akkor a saját folyamataikkal kezdenék a változtatást.

A klímavédelmi célok elérésének kulcsa a technológiai fejlődés

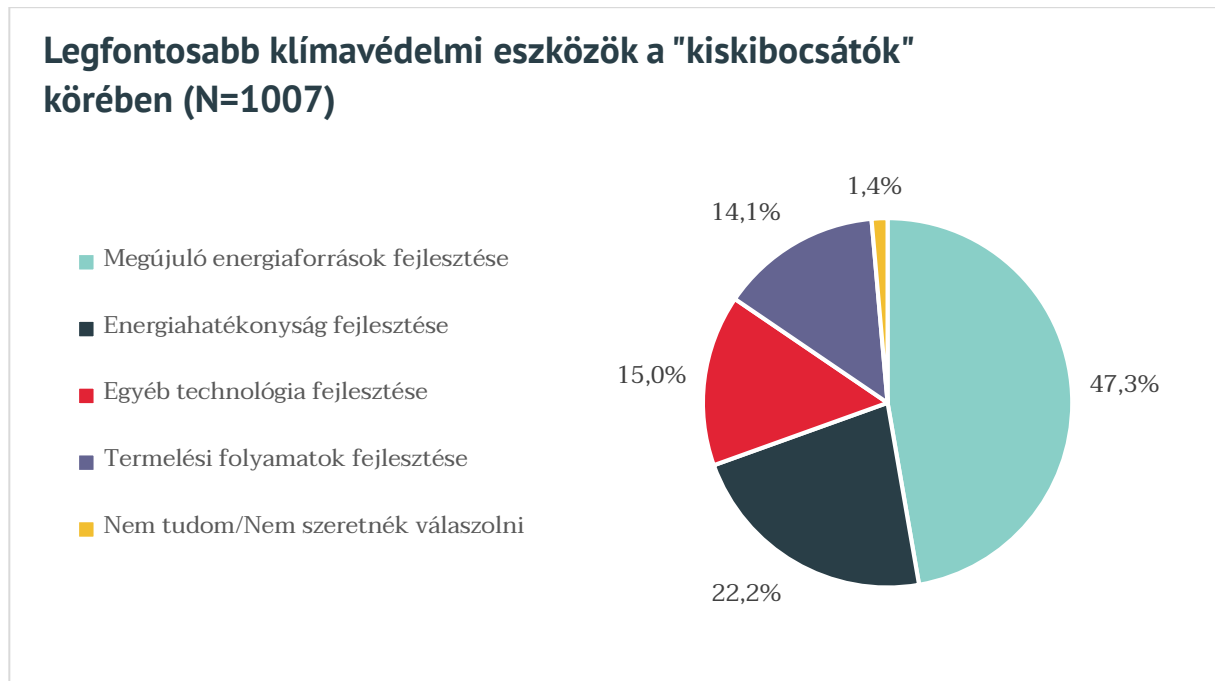
A végzett és tervezett klímavédelmi célú fejlesztések terén a „nagykibocsátó” cégek aktívabbak voltak az elmúlt években és a jövőben is főleg ők terveznek környezetvédelmi beruházásokat végrehajtani (lásd ábra). **Elsősorban a több főt foglalkoztató, nagyobb árbevételű, több energiát használó, leginkább a villamosenergia-szektorban (70 százalék) működő szereplők végeztek és terveznek fejlesztéseket. Az építőiparban (69 százalék), és a többi ipari szektorban, illetve a tudományos szférában tevékenykedő társaságok is 65 százalék feletti arányban terveznek fejlesztéseket.** A „nagykibocsátóknál” a mezőgazdasági és a villamosenergia-szektor szereplői emelkedtek ki, de az építőipar is számol a klímavédelmi célokkal összeegyeztethető beruházásokkal.

Forrás: Századvég: Karbonsemlegesség elérése és az azzal kapcsolatos vállalati várakozások, vélemények

A vállalatok a saját szemszögükből a legfontosabb eszköznek a klímavédelmi célok elérése szempontjából a megújuló energiaforrások használatát tartották (lásd lenti ábra). Fontos még az energiahatékonyság fejlesztése is (a „nagykibocsátók” esetében pontosan fordított a sorrend és az arányok). Várhatóak még további

infrastrukturális és technológiai beruházások, elsősorban az ipar területén működő vállalatok esetében.

Forrás: Századvég: Karbonsemlegesség elérése és az azzal kapcsolatos vállalati várakozások, vélemények

A mezőgazdaság, és a villamosenergia-iparágak vállalatai tervezték a legnagyobb arányban megújuló energiás kapacitások beépítését (több mint 80 százalék). **A napelem volt a legnépszerűbb meglévő (cégek 25 százalékának) és tervezett (61 százalék) eszköz is a beruházásokat tekintve.** A megkérdezett gazdasági szereplők kétharmada tervez beépíteni megújuló energiaforrást. Leginkább rövidtávon, öt-tíz éven belül tervezik ezt. A társaságok árbevételének és energiahasználatának növekedésével fokozatosan csökkent azoknak a vállalatoknak az aránya, akik nem rendelkeztek megújuló energiás kapacitásokkal. A „nagykibocsátók” a biomassza használatában láttak leginkább lehetőséget.

Bár az energiahatékonyság fejlesztését nem tartották a legfontosabb területnek a megkérdezett vállalatok, de szinte mindenki (93 százalék) szükségesnek tartja a klímavédelmi célok elérése érdekében e terület javítását is. **A „nagykibocsátóknál” a termelési folyamatok fejlesztése a prioritás**

az energiahatékonyság javítása során. A „kiskibocsátóknál” az épületek korszerűsítése az elsődleges megoldás. A megkérdezettek több mint 70 százalékánál a fűtési rendszerek korszerűsítése az elsődlegesen fejlesztendő elem az épületkorszerűsítés esetében, majd a szigetelés és nyílászáró cseré következik. A megkérdezett társaságok kétharmadánál el lehet mondani, hogy a termelés fejlesztése szempontjából a legszükségesebb elemnek a termelő berendezések modernizálását tartják. Ez leginkább a nagy ipari szereplők esetében igaz, főleg a sok főt foglalkoztató, nagy energiaigényű vállalatoknál. További fejlesztések leginkább a világításfejlesztésre és a gépcserékre irányultak.

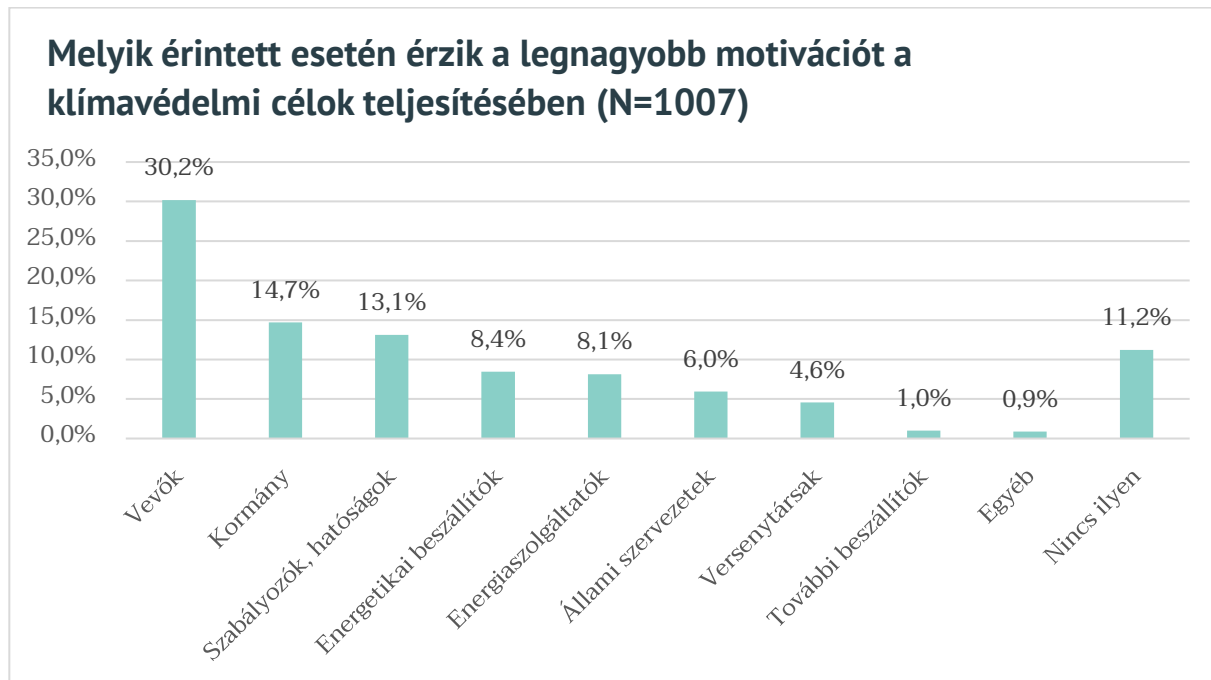
Energetikai szakembert a „kiskibocsátók” 88 százaléka nem alkalmazott, a „nagykibocsátók” ugyanekkora arányban azonban alkalmaztak.

A megkérdezett vállalatok egyötöde rendelkezett elektromos autókkal, közel 30 százalékuk tervezi a következő 15 évben lecserélni a járműparkját elektromos meghajtására. A „nagykibocsátók” 5,4 százaléka rendelkezett elektromos autóval, a „kiskibocsátó” szereplőknél ez az arány 24 százalék. **Általában az 50-249 főt foglalkoztató, 3 milliárd Ft alatti árbevételű, több energiát használó vállalatok birtokoltak ilyen autót. Főleg az építőiparban és a villamosenergia-szektorban (kb. 40-40 százalék).** Jelenleg a nagyobb árbevételű, több főt alkalmazó társaságoknál népszerűek az elektromos autók, de a jövőben a kis- és középvállalkozások terveznek nagyobb arányban ilyen jellegű beruházásokat.

A vállalatok arra számítanak, hogy a vevők felől is érkezik nyomás

A vállalatok körülbelül 60 százalékánál a vásárlók főként a lakossági fogyasztók, de úgy tűnt, hogy egyelőre ezen vevőik részéről még nem volt akkora nyomás rajtuk, hogy változtassanak tevékenységeiken. A jövőben, viszont leginkább felőlük számítanak arra, hogy növekedni fognak a vállalati karbonsemlegességre való törekvést ösztönző várakozások. Motivációs oldalról is az egyik legerősebb ösztönző a klímavédelmi célok elérésben, ha a vevők részéről érzik a „zöld” jellegű elvárásokat (lásd alábbi ábra). Emellett a szabályozásért felelős szereplők (kormány, hatóság, egyéb szabályozók) is ösztönzően tudnak hatni a klímavédelmi célok

teljesítésének oldaláról. Az általános vállalati beszállítók részéről kevesebb nyomást éreznek egyelőre a megkérdezett cégek.

Forrás: Századvég: Karbonsemlegesség elérése és az azzal kapcsolatos vállalati várakozások, vélemények

A megkérdezett vállalatok mind a két csoportban több mint 40 százalékos arányban a szabályozókban látták a legnagyobb korlátot (bonyolult eljárások, magas elvárások, infrastrukturális hiányosságok) abban, hogy megfeleljenek a céloknak. **Minél kisebb egy társaság annál inkább a közvetlen környezetének szereplőitől (vevők, versenytársak) tart, minél nagyobb annál inkább a rendszertől (szabályozók, szolgáltatók, állami szervek).**

Állami és EU-s támogatásokra, programokra, pályázatokra számítanak leginkább a megkérdezettek az energiahatékonysági fejlesztéseik finanszírozásában. Az ösztönzendő tevékenységek közül az eszközcsere és az ingatlan felújítást, míg az ösztönzők között az adókedvezmények bevezetését támogatták a megkérdezettek.

A legtöbb iparág hatékonynak tartotta a régi, energiapazarló eszközök cseréjét támogató programot. Hasonlóan pozitívan vélekedtek a megkérdezettek a nem energiahatékony ingatlanok felújításának állami támogatásáról, amelyet több mint 80 százalékban tartottak egy jól kivitelezett

programnak. Kicsit kisebb arányban (75 százalék), de nagyrészt szintén hatékonynak tartották még a megkérdezettek az adókedvezmények biztosítását a nem energiahatékonyan működő vállalatok korszerűsítésének támogatása érdekében.

Összegzés

Felméréseink alapján megállapítható, hogy a megkérdezett vállalatok többnyire ismerik a karbonsemlegességi törekvéseket és célokat, leszámítva a kisebb cégeket. Az állami szabályozási törekvéseket támogatják is és egyet is értenek velük, de fontosnak tartják a megfelelő ösztönzők alkalmazását. Jellemzően a pénzbeli, pályázati támogatásokra számítanak a cégek. Finanszírozott programok is megjelentek a lehetséges motiváló elemek között, amelyek céljukat tekintve irányulhatnak továbbképzésre vagy eszközcserére is. Leginkább azért tartják fontosnak ezen motiváló elemeket, mert úgy gondolják, hogy komoly költségnövekedéssel fog járni a klímavédelmet elősegítő fejlesztés. Az eredményekből úgy tűnik, hogy az ösztönzők széles köre, illetve mértéke meghatározza a gazdasági szereplők ambíciózusságát is a kérdésben. A „nagykibocsátók” aktívabbak voltak az elmúlt években a klímavédelmi célú fejlesztések terén és a jövőben is főleg ők lesznek várhatóan azok. Különösen a nagyobb méretű szereplők végeztek és terveznek fejlesztéseket. A megkérdezett vállalatok a megújuló energiaforrások kiépítésében, illetve az energiahatékonsági beruházásokban látták a megoldást a klímasemlegességi célok elérését tekintve. Ezen területek megítélése függött attól, hogy „kiskibocsátó” vagy „nagykibocsátó” társaságról beszélünk, illetve olykor a tevékenységi körüktől vagy a méretüktől (foglalkoztatottság, árbevétel és energiahasználat szempontjából) is, ugyanis jellemzően a „nagykibocsátó” vállalatok, a villamosenergia- és építőiparban működő cégek, és a nagyobb méretű „kiskibocsátó” szereplők állnak nyitottabban a klímasemlegességi kérdéshez. A legnépszerűbb megújuló energiaforrás a napelem és a napkollektor a cégek körében. Emellett támogatják még az eszközcserét és az ingatlanfelújítást is, illetve további infrastrukturális és technológiai beruházásokat, elsősorban az ipar területén, amelyekkel a megkérdezett cégek növelhetik hozzájárulásukat a karbonsemlegességi célok teljesítésében.